

ראש-עירייה דהט
נמאס לי מגמזו!

הרגיעו ראש-העיר, והבטיח לו כי „גמזו לא יישאר הרבה זמן.“ עיקר הסיכוסכים במוזיאון לא היה עם המנהל האדמיניסטרטיבי, תפקיד חדש יחסית (רק מאז 1973), אלא עם מועצת-המנהלים ויושבי-ראשה אלק לרנר.

למילחמתו של גמזו בלרנר הצטרף מן הצד השני גם צי'צ' הלה, עוד מתחילת כהונתו כראש-עיר, הבטיח להביא למוזיאון תל-אביב אנשי אמנות שינהלו אותו, ולא „אנשי סביון, צהלה, וכפר-שמריהו“ המאכלסים את כל המקומות במועצת-המנהלים.

צי'צ' לא יצא למלחמה בלרנר כפי שעשה גמזו. אולם מאחרי-הקלעים יצר כבר אווירה המאפשרת לו להדיח את לרנר מתפקיד היושבי-ראש, ואף להדיחו כליל ממועצת המנהלים. השמועות המהלכות בחוגי הציירים והפסלים, מתעקשות לטעון כי צי'צ' מתכוון לעמוד בראש מועצת המנהלים בעצמו.

על רקע המלחמות התקיים המיכרו. המועדים „החזקים“ היו מארק שפס (44), יליד באול, צייר, פסל ומבקר אמנות. מוטי עומר לא זנח את התחרות, למרות שפרוספור לור הודה מן הוועדה בגללו. מועמדים רציניים אחרים היו פול קניאלי, לשעבר נספח-התרבות של ישראל בפאריס, שעבד לפני שנים אחדות במוזיאון תל-אביב כאחראי על הפיסול, ויונה פישר, האוצר לאמנות מודרנית במוזיאון ירושלים, הידוע בקשריו המתוחים עם גמזו.

גמזו לא תמך באיש מן המועמדים, הוא המשיך להיחם בכל הצדדים — במועצת-המנהלים, בראש-העיר ובמנהל האדמיניסטרטיבי, הוועדה בחרה, לאחר ויכוחים רבים, במארק שפס כמנהל האמנותי של המוזיאון. נראה כי בחירה זאת תישאר עוד לשנים רבות.

„רוח רעננה

ואמנות יפה!“

עוד ה־31 בדצמבר, עת ייכנס המינוי לתוקפו, מתגבשים מחנות אחדים במוזיאון ומחוצה לו, ומתכוננים לצאת למיתקפה האחרונה. צי'צ' החליט ש„רק אנשי-אמנות ינהלו את המוזיאון.“ לצידו נצבים אנשי אמנות רבים בתל-אביב. נגדו מארגן לו גמזו מחנה משלו, שיפעל להשארת סמכויותיו של גמזו במוזיאון על כנו, אם לא באופן רישמי כי אז מאחרי הקלעים, יוסף כלב זוכה, בזכות היותו גייסרלי יחסית, בחופש-פעולה מוחלט בענייני האדמיניסטרציה במוזיאון. אלק לרנר, בעזרת אהרן שיאמונו במועצת-המנהלים, מנסה למנוע את הדחתו בכוחות גואשים. „זה יהיה הסוף של המוזיאון, אם צי'צ' ייכנס למוזיאון.“ מוענים מקורביו.

קצת מרחוק מביט כולם המנהל החדש, מארק שפס, כעבר כבר עבד עם גמזו, והוא מקווה ש„יועץ יהיה יועץ, ומנהל יהיה מנהל.“ „אני אסנה לכל הכיוונים וארצה לראות את סוגי האמנות במוזיאון.“ אומר שפס. שקיבל את הכרזתו האמנותית-אקדמית ב„גמזו ובפאריס, שנים רבות צייר ופיסל ובשנים האחרונות הוא עוסק בעיקר בביקורת בכתובה תיאורטית על אמנות.“ „אני רוצה לראות במר יואן רוח רעננה ואמנות יפה.“ מה שיביא העתיד למוזיאון תל-אביב, ניתן יהיה לר-אית רק בעוד חודשים אחדים, אחרי שחלק מן העימותים, שנוצרו בין השאר כתוצאה מבחירת מנהל אמנותי חדש, ייפתרו. אבל גם אז, כדברי אמנות תל-אביב, „מלחמות הא-מינים, לעולם אין להן סוף.“

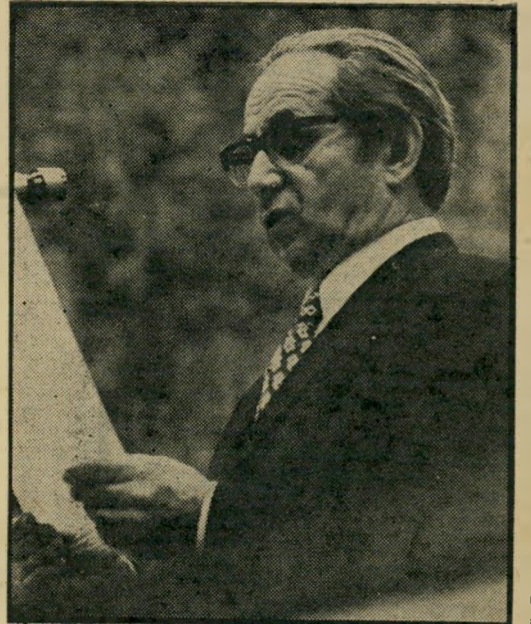
מילחמת

המוזיאון

להט, שעמד בראש הוועדה, מיהר אחרי הישיבה אלק לרנר, יושבי-ראש מועצת-המנהלים, ודרש את החלפתו של הפרופסור לור. מועצת-המנהלים התכנסה פעם נוספת, ושינתה את ההרכב. להרכב החדש נבחרו צי'צ', כיושב-ראש, לאה פורת, יושבת-ראש המועצה לתרבות-ולאמנות, אלק לרנר, אפרים בן-ארצי מנכ"ל עמירד ואיילה זקס, אספנית-אמנות ידועה מקנדה, ידידת המוזיאון, ואש-תו של האספן המפורסם סם קסי.

צי'צ' שנתגלה בשבועות האחרונים כבעל עמדה חזקה במוזיאון, הגיע להסדר עם גמזו. אחרי שגמזו איים בפרסום עיבודת הקשורות ביחסים בין עיריית תל-אביב לבין המוזיאון, הסכים צי'צ' כי גמזו, יישאר במוזיאון בתפקיד של יועץ אמנותי למועצת-המנהלים. בנושא השכר לא נכנע צי'צ', ובניגוד לדרישתו של גמזו שביקש, אלה וחמשי מאות לירות בחודש עבור הייעוץ, הסכים צי'צ' לאלף ומאה לירות לחודש בלבד.

ד"ר גמזו נרגע. מקורביו טוענים, כי מצב כריאתו התערער מאד בשבועות האחרונים, למחפשים בהיסטוריה הארוכה של מוזיאון תל-אביב יתברר, כי גמזו כבר התפטר פעם מתפקיד המנהל האמנותי. בתחילת שנות הארבעים שימש בתפקיד מקביל לתפקיד המנהל האמנותי של המוזיאון, ששכן אז בשדרות רוטשילד בתל-אביב. אז

יועץ-אמנותי גמזו
„ייפתח את גליון“

זה סוף גמזו הורק,“ נאנחו, בלא-מעט שימחה לאיד, אמנים תל-אביביים רבים, כאשר נודע להם בשבוע שעבר על מינויו של מארק שפס כמנהל האמנותי החדש של מוזיאון תל-אביב. אולם מאחרי-הקלעים ובחדרי-חדרים במוזיאון, וב-עיריית תל-אביב, קדמה למינוי החדש שערוריה חריפה, שרק ברבע האחרון לא פרצה החוצה והיא גוועת עתה לאישה בין כותלי המוזיאון.

כשפירסמה בחודש אפריל מועצת-המנהלים של המוזיאון, בראשותו של אלק לרנר, מיכרו סודי לבחירת מנהל אמנותי חדש למוזיאון תל-אביב, לא ידעה אילו התפתחויות יתרחשו בחודשים המעטים שיחלפו עד לפירסום תוצאות המיכרו ואילו שערורייה כמעט שפרצה לפני שראש-עיריית תל-אביב, שלמה (צי'צ') להט, נתן את האור הירוק למועצת-המנהלים לפרסם את המיכרו.

„כל המיסמכים

זויפו!“

עוד בתחילת חודש אפריל נשלח אל הדוקטור חיים גמזו, מנהל האמנותי של מוזיאון תל-אביב, מיכתב-פירוטון בחתימתו של צי'צ'. המיכתב נוסח בצורה עדינה ככל האפשר, נכתב בו כי על גמזו לפרוש לאחר שהגיע לגיל הפנסיה, כשהגיע המיכתב לידיו של גמזו, כבר ידעו על פירוטיו רבים מבכירי האמנים בתל-אביב. דובר כבר על המועמדים החדשים העשויים לקבל את התפקיד המכובד.

כשקיבל גמזו בו-אחד את המיכתב, החל מקים צעקות. גמזו, שלקה בשבועות האחרונים קודם-לכן בתחילת לב, שגרם לשיחוק כל פלג-גופו הימני, הבטיח לטובים אותו. „שע-רווייה ממדרגה ראשונה.“ הוא גייס לעזרתו את עורך-הדיון שמואל תמיר, ופנה בכעס רב לצי'צ', כשבסופו הטענה: „אינני בגיל הפנסיה, כל המיסמכים שעליהם אתם מסתמכים זויפו כשהגעתי לארץ.“

צי'צ' עמד על שינוי: „אתה תלך, יהיה מיכרו!“ במקביל חלו שינויים גם בוועדה, שנבחרה על-ידי מועצת-המנהלים של המוזיאון לקבוע את המיכרו ואת המינוי. הפרופסור משה לור, ראש הפקולטה לאמנות באוניברסיטת תל-אביב, הגיע לפגישה הראשונה בוועדה, שאליה נבחר, כשאתו מועמד צעיר, דוקטור מרדכי (מוטי) עומר, מרצה בפקולטה לאמנות באוניברסיטת תל-אביב. „לא תמצאו אדם מתאים ממנו.“ אמר לחבריה-הוועדה הא-חיים.

מנהל-מוזיאון שפס
היועץ לא יפריעו!

הסתכסך עם המנהל הכללי, משה קניוק, אביו של הסופר יורם קניוק, ובלחצו של קניוק התפטר. הוא שב לנהל את המוזיאון רק ב־1953, אחרי מותו של המנהל הקודם, דוקטור אויגן קולב.

המועמדים

החזקים

כשעבר המוזיאון למישכנו החדש, בשדרות שאול המלך בתל-אביב, החל מתקרא בפי אמנים ומבקרי אמנות, „המאווליאום של גמזו“, או „הנות-המכולת של גמזו.“ גמזו היה כלי-יכול במוזיאון, הוא דאג תמיד לכל פרט, ולו הפעוט ביותר, הקשור במיפעלו, אמנים תל-אביביים רבים יצאו נגדו, גם בהפגנות סוערות, וטענו כי הוא „הדיקטטור של האמנות הישראלית.“

בגלל דאגתו הרבה לכל הנעשה במוזיאון, הסתכסך לא פעם עם אלוף-מישנה (מיל), יוסף כלב, המנהל האדמיניסטרטיבי של המוזיאון, מי שהיה דובר צה"ל בתחילת הינה פנה כלב אל שלמה להט וביקש להתפטר. אז